

1. BÖLÜM: DOĞA-İNSAN VE COĞRAFYA

DOĞA VE İNSAN

1. Doğal Çevre (Ortam): Doğal şartlara bağlı olarak oluşan olayların oluşturduğu ortamdır.

Doğal ortam dört bölüme ayrılır.

Taş Küre (Litosfer): Doğal çevre içerisinde üzerinde dağ, plato, ova, vadi gibi yer şekillerinin yer aldığı kayaç ve tabakalardan oluşan ortamdır.

Su Küre (Hidrosfer): Okyanus, deniz, bataklık, göl ve akarsu gibi suların oluşturduğu ortamdır.

Hava Küre (Atmosfer): Dünyayı çepeçevre saran gazlardan oluşan ve hava olaylarının meydana geldiği ortamdır.

Canlı Küre (Biyosfer): Atmosfer, litosfer ve hidrosferde yaşayan bitkiler, hayvanlar, mikroorganizmalar ve diğer canlıların yanı sıra insanlardan oluşan ortamdır.

2. Beşerî Çevre (Ortam): İnsanların doğal ortamdaki imkânlardan yararlanarak kendi ürettikleri ve oluşturdukları çevreye denir. İnsanın ihtiyaçlarını karşılamak için doğal ortamda yapmış olduğu yaşamsal aktivitelerin tümüne **beşerî olay** denir.

3. Coğrafi Ortam: Atmosfer, hidrosfer, litosfer ve biyosfer gibi birbirleriyle ilişkili olan doğal ortamlar ile beşerî ortamın birlikte oluşturduğu ortamdır.

İNSAN-DOĞA ETKİLEŞİMİ

Canlı unsurlardan biri olan insan doğanın bir parçasıdır ve doğada meydana gelen her olgu ve süreçle sürekli etkileşim hâlinindedir. Coğrafya biliminin konusu da insan ve doğa arasındaki etkileşimdir. İnsan ve doğa etkileşimi; insanın doğaya bağımlı olması, doğaya adapte olması ve doğayı değiştirmesi şeklinde gerçekleşir.

İnsanın Doğaya etkisi

- Süveyş Kanalı'nın yapılması
- Bataklıkların kurutulmasıyla tarım arazisine dönüştürülmesi
- Rüzgâr santrallerinin kurulması

Doğanın İnsana etkisi

- Tarlaların nadasa bırakılması
- Karadeniz'de evlerin ahşaptan yapılması
- Erzurum-Kars çevresinde büyükbaş hayvancılığın yapılması

Doğanın Doğaya etkisi

- Akarsuların vadi, dev kazanı gibi şekiller oluşturmaları
- Deprem ve volkanizma sonrasında tsunaminin oluşması

Kodlamalar ve Notlar

PARA İLE SATILMAZ

Kodlamalar ve Notlar

COĞRAFYA BİLİMİNİN BÖLÜMLENMESİ

Coğrafya: Yeryüzünü, yeryüzündeki olayların oluşumunu, dağılışını, insanların faaliyetlerini, insan ve doğa arasındaki etkileşimi inceleyen ve açıklayan bilimdir.

Coğrafyanın Konusu: Yeryüzünde meydana gelen her türlü olayın;

- nasıl oluştuğu,
- nerede oluştuğu,
- ne zaman olduğu,
- olayların dağılışı

coğrafya biliminin konusunu oluşturur.

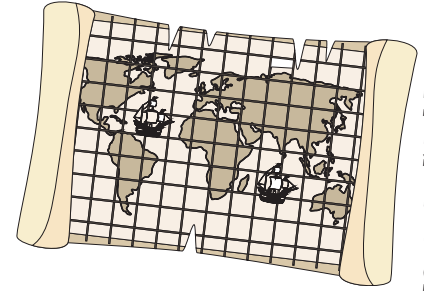
Coğrafyanın İlkeleri

- Dağılış ilkesi
- Nedensellik ilkesi
- Karşılıklı ilgi (bağlantı) ilkesi

Dağılış ilkesi: Olayların yeryüzünde dağılışını ifade eden, coğrafyayı diğer bilimlerden ayıran ilkedir. "Nerede?" sorusunun cevabını verir. İğne yapraklı ormanların dünya üzerindeki yayılış alanı dağılış ilkesinin kapsamındadır.

Nedensellik ilkesi: Olayların neden-sonuç ilişkilerine bağlı olarak açıklanmasıdır. Kasırganın oluşma nedenleri ve yol açtığı sonuçların açıklanması gibi.

Bağlantı ilkesi: Coğrafi olaylar incelenirken aralarındaki bağlantı göz önünde bulundurulmalıdır. Karadeniz'de dağların denize paralel uzanması ile kıyı ve iç kesimler arasındaki yağışların farklı olmasındaki bağlantılar gibi.

PARA İLE SATILMAZ

Coğrafyanın Bölümleri ve Yardımcı Bilimler**Fiziki Coğrafya****Jeomorfoloji**

(Yer Şekilleri Bilimi)

- **Jeoloji** (Yer bilimi)
- **Jeofizik** (Yer fiziği)
- **Petrografi** (Taş bilimi)
- **Pedoloji** (Toprak bilimi)

Biyocoğrafya

(Canlılar Coğrafyası)

- **Biyoloji** (Canlılar bilimi)
- **Botanik** (Bitki bilimi)
- **Zooloji** (Hayvan bilimi)

Klimatoloji

(İklim Bilimi)

- **Meteoroloji** (Hava olayları)
- **Fizik**

Hidroğrafya

(Sular Coğrafyası)

- **Hidroloji** (Su bilimi)
- **Limnoloji** (Göl bilimi)
- **Oseonografya** (Okyanus bilimi)
- **Potamoloji** (Akarsu bilimi)
- **Hidrojeoloji** (Yer altı suları)

Kartoğrafya

(Harita Bilimi)

- **Matematik**
- **Geometri**
- **Astronomi**

Beşerî Coğrafya

- **Nüfus Coğrafyası**
- **Yerleşme Coğrafyası**
- **Tarım Coğrafyası**
- **Sanayi Coğrafyası**
- **Ulaşım Coğrafyası**
- **Turizm Coğrafyası**
- **Siyasi Coğrafya**
- **Enerji Coğrafyası**

Fiziki Coğrafya: Coğrafyanın doğal ortamlar ile bu ortamlarda meydana gelen olayları inceleyen bölümüdür.

Beşerî Coğrafya: Coğrafyanın insan faaliyetlerini inceleyen bölümüdür.

